

ผลกระทบจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา
อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ *

สมเกียรติ ทองหล่อ **

คำสำคัญ : การบริหารจัดการขยะมูลฝอย

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและ
นับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยทุกปี
ตามอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ในการอุปโภคบริโภคของประชาชน ในขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น
ในอัตราที่ต่ำ แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ทั้งการจัดเก็บ เคลื่อนย้าย รวมทั้งการทำลายจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย
เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอย(กรมควบคุมมลพิษ, 2556: 2-3)และในปี พ.ศ. 2559 พบว่ามี
ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทย 27.06 ล้านตัน ซึ่งคิดเป็นอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ที่ 1.14
กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

จากสถานการณ์ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงทุกปี ในขณะที่อัตรา
ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัด และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย
เท่านั้น ทั้งนี้ วิกฤตปัญหาขยะมูลฝอย จึงถือเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
เนื่องจากปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งด้านปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสถานที่กำจัดขยะมูล
ฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องยังคงไม่ได้รับการปรับปรุง รวมทั้งในสังคมเมืองที่มีการขยายตัวสูง
ตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการบริโภค
เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยในสังคมเมืองเพิ่มขึ้นตามไป(กรมควบคุมมลพิษ, 2559: 4-7

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ผลกระทบจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษา

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการงานสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการให้บริการเก็บขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 4,711 แห่งพบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั้งหมด ประมาณ 21.05 ล้านตัน หรือประมาณ 57,663 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 78 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ โดยพบว่า ขยะมูลฝอยชุมชนที่เก็บขนได้ถูกขนส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ต้องประมาณ 9.75 ล้านตัน หรือ 26,721 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 62 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เก็บขนได้ ทั้งนี้ภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปกำจัดซึ่งการทิ้งขยะรวมกันโดยไม่มีการคัดแยก ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือพนักงานเก็บขยะ ซึ่งหากไม่ระวังป้องกันตัวเองแล้วก็จะทำให้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรค และนำไปสู่การเกิดโรคเรื้อรังที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งระบบสำหรับปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนอีกประมาณ 6.01 ล้านตัน หรือ 16,452 ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 38 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เก็บขนได้ จะถูกนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง เช่น การเผากลางแจ้ง การเทกองทิ้ง ในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่กร้าง กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยแบบเทกองควบคุมที่มีขนาดรองรับขยะมูลฝอยมากกว่า 50 ตันต่อวัน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและในพื้นที่ห่างไกล พบว่ามีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องจำนวน 2,468 แห่ง(กรมควบคุมมลพิษ, 2559: 15)

อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นจำเป็นต้องกำหนดแนวทางและทิศทางในการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานสำคัญในการนำมาตรการและการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการถูกหลักสุขาภิบาล ตลอดจนเป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบอันเนื่องจากการจัดการขยะในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ อาชีพรับซื้อของเก่าที่กระจายตัวอยู่ทั่วไปในชุมชนที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับสภาพและปริมาณของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งก็มีส่วนสำคัญในการช่วยกำจัดขยะในขั้นต้นด้วยการคัดแยกนำสิ่งของที่ถูกต้องหรือไม่ใช่แล้ว ส่งกลับไปในระบบการแปรรูปและการผลิตเพื่อนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ในระบบ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระในการกำจัดขยะมูลฝอยรวมถึงในด้านเศรษฐกิจยังช่วยลดต้นทุนการผลิต สินค้า ลดการนำเข้าและประหยัดทรัพยากรการผลิตและยังเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า อีกทั้งลดการทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมไปเป็นส่วนหนึ่ง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมมาตราอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ได้ตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงได้จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนระยะสั้น 1 ปี (พ.ศ.2559 - 2560) เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559 - 2564) ภายใต้กรอบแนวคิด “ประเทศไทยไร้ขยะ” โดยใช้หลัก 3 Rs คือ การใช้ซ้ำ ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดลดลงร้อยละ 5 ของปริมาณขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2559 ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาผลกระทบจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในตำบลคลองนิมมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมมาตรา และ

นำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีสำหรับพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบก่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการกับหลังการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” โดยภาพรวมของการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัย หรือกระบวนการวิธีการวิจัย (Methodology) ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ อันประกอบไปด้วย 1) รูปแบบการวิจัย 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม 4) วิธีการเก็บรวบรวม 5) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้ศึกษาวิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบ ระหว่างข้อมูลจากสัมภาษณ์และการสังเกต ผู้เกี่ยวข้องในตำบลคลองนิมยมาตรา และข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากการสังเกตและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ศึกษาวิจัยเอง โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบข้อมูล จำแนกให้เป็นระบบตามกรอบแนวคิดการวิจัย และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำเอกสาร หรือหลักฐานต่างๆ เช่นเอกสารทางราชการ งานวิจัย มาวิเคราะห์เพื่อใช้พรรณนา และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เน้นความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) และอิงกรอบทฤษฎี โดยจะเน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏ จากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในตำบลคลองนิมยมาตรา เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินการ และผลกระทบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการเป็นการศึกษาลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสังเกตโดยเข้าไปมีส่วนร่วม และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล ประชาชน และผู้ประกอบอาชีพต่างๆ จำนวน 25 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาได้ว่า

การดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่เริ่มต้นตั้งแต่การจัดกิจกรรมให้ความรู้การคัดแยกประเภทขยะการรณรงค์การลดและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด (จากบ้านเรือนในชุมชน และโรงงาน) ระบบการเก็บรวบรวม การเก็บกักขยะ โดยมีรถบรรทุกขยะแบบอัดท้ายจำนวน 1 คัน ขนาดความจุ 6 ลูกบาศก์เมตร ดำเนินการจัดเก็บขยะในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ต่อ 1 หมู่บ้าน และ นำไปกำจัดด้วยวิธีนำไปทิ้งที่บ่อขยะเอกชนที่ได้รับอนุญาต โดยจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตจากการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ พบว่า ผลกระทบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลกระทบในทางที่ดีขึ้น ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ประชาชนในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมการกำจัดขยะที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีการคัดแยกขยะ และทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตราจัดให้เกือบทุกบ้าน ประกอบกับ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรามีการนำรถเก็บขยะมาเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ไม่มีขยะมูลฝอยตกค้างสะสมส่งกลิ่นเหม็น การทิ้งขยะลงสู่แม่น้ำลำคลองลดน้อยลงอย่างมาก ไม่มีการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งที่จะทำให้เกิดควันมีสารพิษทำให้คุณภาพของอากาศเสีย และการไม่กำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบ กีดกันการเกิดมลพิษ การปนเปื้อนของดินเช่นกัน ด้านสุขภาพ เมื่อมีการทิ้งขยะถูกที่ ถูกทาง การคัดแยกขยะ และไม่มีการสะสมขยะมูลฝอยทิ้งไว้เป็นเวลานาน ก็จะไม่มีความเสี่ยงที่เชื้อแบคทีเรียที่มาจากแมลงวันเป็นพาหะ หรือการได้รับสารพิษที่มากับของเสียย่อยลง เนื่องจากหากมีการคัดแยกขยะ ก็จะมีควมระมัดระวังกับขยะที่เป็นสารพิษกันมากขึ้น ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบโดยตรงด้านเศรษฐกิจ เห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อมีการคัดแยกประเภทขยะ ทำให้เกิดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อของเก่า การเก็บของเก่าขาย ซึ่งในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตราจากเดิมไม่มีร้านค้าประกอบการรับซื้อของเก่าในพื้นที่ ก็มีผู้ประกอบการมาตั้งร้านรับซื้อของเก่า และประชาชนในพื้นที่เองก็มีรายได้เสริมจากการเก็บขยะรีไซเคิลที่มีการคัดแยกไว้มาขายให้กับร้านค้ารับซื้อของเก่า สำหรับผลกระทบด้านเศรษฐกิจทางอ้อม เมื่อมลพิษทางน้ำ มลพิษในดิน มลพิษทางอากาศลดลง ก็ประหยัดงบประมาณที่จะนำมาจัดการกับปัญหาต่างๆ สุดท้ายผลกระทบด้านสังคมการทิ้งขยะ การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักวิธีที่ถูกต้อง ที่ประชาชนในพื้นที่ดำเนินการตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรามีแนวทางการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจนนั้นทำให้ชุมชนเกิดความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ส่งกลิ่น และมีภาพขยะล้นถัง เกลื่อนถนน ทำให้สภาพโดยรวมของสังคมดูดี สวยงาม สะอาดน่ามองมากขึ้น ซึ่งก็เป็นไปตามที่ อนันต์ เกตุวงศ์ (2541) ให้ความหมายของผลกระทบว่า หมายถึง ผลที่ตามมาจากผลงาน หรือผลผลิตหรือผลประโยชน์ในระดับประถม (Primary Effects) ของแผนหรือโครงการผลกระทบอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมายทั้งในปัจจุบัน และอนาคต และได้ให้ความหมายผลกระทบอีกว่า เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงระดับประถมเป็นผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของแผนและโครงการและผลนั้นจะมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อไปได้อีกระดับหนึ่งหรือหลายระดับเป็นกรณีๆ ไป

เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบก่อน และหลังการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ก่อนที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา จะเริ่มมีการจัดเก็บขยะพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา ประชาชนในพื้นที่

กำจัดขยะมูลฝอยกันเอง แต่ละครัวเรือนจะจัดการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมแต่ละวันด้วยวิธีการทิ้งขยะมูลฝอยตามภาชนะที่จัดหาเองในครัวเรือน ใช้วิธีการเก็บใส่ถุงรวมกับขยะประเภทอื่นๆ แล้วกำจัดขยะด้วยวิธีการฝังกลบ การนำขยะไปเผา การทิ้งในคูคลอง ทิ้งตามที่สาธารณะ ริมหาดเดิน ข้างถนน ใต้ต้นไม้ ปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะ ปัญหาแมลงวันและสัตว์น้ำ โรคชนิดต่างๆ ปัญหาควันไฟจากการเผาขยะมูลฝอยปัญหาน้ำเสีย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน แต่หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตราบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่ซึ่งประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ ในการทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่จัดเก็บไว้ การคัดแยกประเภทขยะ อย่างถูกวิธี เลิกการนำขยะไปฝังกลบ และเผาทิ้ง หันมาใช้บริการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำขยะมาทิ้งในภาชนะรองรับที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาให้ และการคัดแยกขยะที่ขายได้ ก่อนทิ้งลงถังขยะ คัดแยกเศษอาหารไปทำปุ๋ยและน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเมื่อพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป มีการคัดแยกขยะที่สามารถนำไปใช้ หรือ ที่ขายได้ ทำให้มีผู้ประกอบการมาจัดตั้งร้านรับซื้อของเก่าในตำบลคลองนิมยตรา และประชาชนในพื้นที่ หันมาเก็บของเก่าขายเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ให้กับครอบครัว ประชาชนในพื้นที่เริ่มเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าของการกำจัดขยะด้วยการคัดแยก และสามารถนำกลับมาหมุนเวียนเข้ากระบวนการผลิตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณลดลงเป็นไป ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตำบลคลองนิมยตราอีกด้วย

อภิปรายผล

จากการ ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า การที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตราจะมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยได้จัดทำโครงการรณรงค์ คัดแยกขยะ ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะตามแนวทางพระราชบัญญัติ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ.2559-2564 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประเทศไทย ไร้ขยะเป็นการดำเนินการที่มีแนวคิดพื้นฐาน 2 หลัก คือ หลักการประชารัฐโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาเพื่อความยั่งยืน และหลัก 3 Rs มุ่งเน้นการดำเนินการคัดแยกขยะ การลดปริมาณขยะ ซึ่งการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตรา เป็นไปตามกรอบแนวทางการบริหารจัดการขยะ ได้แก่ 1) ต้นทางลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด 2) การเก็บรวบรวม 3) การเก็บกัก 4) การขนส่ง ซึ่งผลกระทบจากการบริหารจัดการขยะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น เหตุผลประการสำคัญก็น่าจะมาจากการที่ภาครัฐให้ความสำคัญกับเรื่องของการบริหารจัดการขยะ จึงกำหนดเป็นนโยบายระดับประเทศ และถ่ายทอด สั่งการลงมาสู่หน่วยปฏิบัติอย่างมีระบบและขั้นตอน สอดคล้อง กับที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 18 -19) ได้รวบรวม ความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” ได้ตั้งนี้การบริหาร (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของ ผู้บริหารระดับสูงเป็นค่านิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ

และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐหรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร การบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/ Directing) หรืออำนวยการ และการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (6M’s) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วน และมาลัย เอี่ยมจำเริญ (2557 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในด้านการทิ้งขยะมูลฝอย พบว่า มีจำนวนถังขยะอย่างเหมาะสม มีการจัดทำข้อบัญญัติในด้านการจับปรับในการทิ้งขยะไม่ถูกที่ และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ในด้านการจัดการขยะมูลฝอย มีเจ้าหน้าที่ทำการเก็บขยะอย่างเพียงพอ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพ และสามารถแก้ปัญหาเรื่องขยะได้เป็นอย่างดี และมีการกำหนดช่วงเวลาในการให้บริการเก็บขยะ ในด้านการเก็บรวบรวมและการขนส่ง มีการกำหนดเส้นทางการจัดเก็บขยะครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดเก็บขยะตรงเวลาและสม่ำเสมอ มีการกำหนดเวลาและ

และเมื่อศึกษาผลกระทบก่อนและหลังการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ก่อนที่จะมีการบริหารจัดการขยะ ประชาชนในพื้นที่นำขยะไปฝังกลบ ทิ้งลงแม่น้ำ เมาทิ้ง และไม่คัดแยกประเภทขยะ หลังจากที่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตำบลคลองนิมยตรา ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ หันมาใช้บริการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตรา โดยนำขยะมาทิ้งในถัง หรือภาชนะที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาไว้ให้ มีการคัดแยกประเภทขยะ อย่างถูกวิธี และเริ่มเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าของการกำจัดขยะด้วยการคัดแยก มีการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ได้ก่อนทิ้งลงถังขยะ การคัดแยกเศษอาหารไปทำปุ๋ยและน้ำหมักชีวภาพ จึงส่งผลให้จากเดิมก่อนการบริหารจัดการขยะ ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้ทำอาชีพเก็บของเก่าขาย แต่เมื่อพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป มีการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ หรือ ที่ขายได้ ทำให้มีผู้ประกอบการมาจัดตั้งร้านรับซื้อของเก่าในตำบลคลองนิมยตรา และประชาชนในพื้นที่ หันมาเก็บของเก่าขายเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณลดลงเป็นไป ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในภาพรวมหลังจากการบริหารจัดการขยะ จึงส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีขึ้นทั้ง ประชาชนมีการบริหารจัดการขยะ สอดคล้องตามหลักวิชาการและหากประชาชนในพื้นที่และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตรา ดำเนินโครงการรณรงค์การลดขยะ และการบริหารจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง เชื่อว่า ในพื้นที่ตำบลคลองนิมยตราจะสามารถจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยลงได้ในที่สุด ดังที่สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร (2556:13) กล่าวถึง รูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยวิธีการดำเนินการ 1.การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย 2. จัดระบบการรีไซเคิล 3. การขนส่ง และ 4. ระบบกำจัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ดังนี้

1. การจัดเก็บขยะมูลฝอยตรงเวลาโดยการกำหนดเวลาและจำนวนเที่ยวรถเก็บขยะมูลฝอยในแต่ละวันอย่างชัดเจนและมีการตรวจสอบและจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ตกหล่นจากการขนย้ายขยะมูลฝอย ไปกำจัด
2. แสวงหาวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมและยั่งยืนและถูกต้องตามหลักวิชาการตลอดจนแสวงหาเทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อการกำจัดขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆอย่างมีประสิทธิภาพและใช้วิธีการผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยแต่ละประเภทมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด
3. เห็นควรให้มีกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อเป็นกฎหมายหลักในการวางหลักเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอยทุกประเภท
4. กำหนดให้แต่ละท้องถิ่นดำเนินการจัดการบริหารขยะมูลฝอยให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั่วประเทศ
5. ควรปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับการดูแลความสะอาดของบ้านเมืองตั้งแต่เด็ก
6. ควรมีการบูรณาการร่วมกันของทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
7. หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาค้นหาวิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน
2. ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเมือง และเขตชนบท

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. 2559. **สถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2558**. ค้นวันที่ 26 มกราคม 2561 จาก http://infofile.pcd.go.th/mgt/ThailandPollut2558_Form.pdf?CFID=2035102&CFTOKE N=99499437
- กรมควบคุมมลพิษ. 2556. **สถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2555**. ค้นวันที่ 26 มกราคม 2561 กรมควบคุมมลพิษ. 2559. **สถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2559**. ค้นวันที่ 26 มกราคม 2561. จาก http://infofile.pcd.go.th/mgt/Thailand_state_pollution2017%20Thai.pdf?CFID=2035_102&CFTOKEN=99499437
- เกษม จันทร์แก้ว. (2540). **โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. จาก <http://infofile.pcd.go.th/mgt/report2556.pdf?CFID=2035102&CFOKEN=99499437>
- ดำรง วัฒนา. 2545. **ยุทธศาสตร์การบริหารภาครัฐ : หลักการและวิธีการ = Strategic management for the public sector : Principle and methodology**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ ตงยิ่งเจริญ. (2542). **การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ**. กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ. (เมษายน 2557). **ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ**. บทความ วิชาการ, 4(7), 6.
- พิริยุตม์วรรณพฤกษ์. (2555). **การปรับปรุงนโยบายจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- พริยา วัชรโรทัย. (2556). **การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมือง แกลง จังหวัดระยอง**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- มาลัย เอี่ยมจำเริญ. (2557). **การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางโหลงอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธนบุรี).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. 2555. รายงานประจำปี 2555. คำนวณวันที่ 27 มกราคม

2561 จาก [http://infofile.pcd.go.th/waste/wsthaz_](http://infofile.pcd.go.th/waste/wsthaz_annual55.pdf?CFID=2035102&CFTOKEN=99499437)
[annual55.pdf?CFID=2035102&CFTOKEN=99499437](http://infofile.pcd.go.th/waste/wsthaz_annual55.pdf?CFID=2035102&CFTOKEN=99499437)

สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. 2556. แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด ประจำปี พ.ศ. 2561”. คำนวณวันที่ 27 มกราคม 2561 จาก <http://203.155.220.174/uploads/File/61-02-13-184.pdf>

ฐปณีย์ จุลวงษ์. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อมุ่งสู่ชุมชนไร้ถัง : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพนา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

สุภาภรณ์ บุญทากกลาง. (2556). *ผลกระทบและการจัดการขยะในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอกะฉัง จังหวัดตราด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).

อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. พิมพ์ครั้งที่: 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อาณัติตะปินตา. (2553). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.